

[Udenrigsministeren]

Nordsøen med omgivende landområder – bl.a. det, vi for øjeblikket står på – ifølge gængs opfattelse falder uden for eller alene udgør en randzone til nordområderne. Men prøver vi at trække en lige linje imellem de vigtigste centre i USA og Sovjetunionen, vil den linje passere lige midt igennem nordområderne. Derfor er det ikke uden grund, at der i disse områder findes omfattende militære installationer – det gælder i Canada, Grønland og det nordlige Norge samt i Sovjetunionen, specielt på Kolahalvøen.

Nordområdernes helt centrale placering i en international militærstrategisk sammenhæng er jo et resultat af udviklingen i forholdet mellem Øst og Vest siden anden verdenskrig. Det er en udvikling, som samtidig har betydet, at den gængse geostrategiske opfattelse af Norden som det, man kalder et flankeområde – nordflanken har man kaldt det – i forhold til fronten i Centraleuropa, i nogen grad må korrigeres. Centraleuropa og Nordeuropa, nordområderne, betragtes i stigende grad som et integreret potentielt konfrontationsområde i den militære planlægning. Nordområderne rummer jo en af de vigtigste udsejlingsruter til åbent hav for den sovjetiske flåde, og samtidig er de helt afgørende for forsvaret af NATO-alliancens helt vitale transatlantiske forsyningslinjer.

De nordlige områders øgede militære betydning må først og fremmest ses i en strategisk dimension, dvs. i sammenhæng med modsætningerne og balanceforholdet imellem USA og Sovjetunionen samt mellem NATO og Warszawa-pagten. Det må ikke betragtes ud fra en isoleret nordisk synsvinkel.

Hvis vi ser på udviklingen på den sovjetiske side i de nordlige områder – og det er, som det vil fremgå af det følgende, meget relevant at tage denne udvikling først – må det understreges, at det mest iøjnefaldende og håndgribelige udtryk for de nordlige områders centrale betydning netop er Sovjetunionens militære opbygning på Kolahalvøen.

Siden 1950'erne har Sovjetunionen gennemført en markant udbygning af sin nordlige flåde. I begyndelsen af 1950'erne var Nordflåden den mindste i forhold til de tre andre flåder, Sovjetunionen har – deres Østersøflåde, deres Sortehavsflåde og deres Stillehavsflåde – men i slutningen af 1960'erne blev Nordflåden den største, og især er der grund til at lægge mærke

til, at omtrent halvdelen af samtlige sovjetiske ubåde fra slutningen af 1960'erne til i dag, med mindre udsving, tilhører Nordflåden.

Fra midten af 1950'erne begyndte Sovjetunionen så at udstationere kernevåbenbærende missiler på ubåde, og det var en udvikling, som førte til, at ubådene blev Sovjetunionens strategiske nukleare reservestyrke, det, man kalder deres 2. slags-kapacitet. Der var i begyndelsen tale om, at man på ubådene udstationerede kortere-rækkende missiler med en rækkevidde på op til 1.300 km, men fra slutningen af 1960'erne indførte man den såkaldte Yankee-klasse, der havde missiler, der kunne række op til 3.000 km. Derved havde Sovjetunionen fået rådighed over et kernevåben, der fra positioner i Nordatlanten kunne ramme mål i USA, og hovedparten af de ca. 35 Yankee-ubåde blev stationeret ved Nordflåden.

Så blev der taget et nyt afgørende skridt i begyndelsen af 1970'erne, da Sovjetunionen startede med de første ubåde af Delta-klassen, for her er der missiler med en rækkevidde på op til 9.000 km. Med Delta-klassen fik Sovjetunionen således et ubådsbaseret kernevåben, der kan nå mål i USA fra Norskehavet og Barentshavet, og de nyeste store såkaldte Typhoon-ubåde, som har missiler af samme rækkevidde, 9.000 km, findes også ved Nordflåden.

Der har været nogen tvivl om, hvorvidt Nordflåden eller Stillehavsflåden gennem de seneste år har haft 1. prioritet i den sovjetiske militære planlægning, men det synes dog at stå fast, at de strategiske nukleare ubåde fortsat har Kolaområdet som hovedbase, og hvis vi medregner de ikkestrategiske ubåde og overfladeskibene, kan det sammenfattende konkluderes, at Nordflåden i dag, både når det gælder kvalitet, og når det gælder kvantitet, mindst er på linje med den sovjetiske Stillehavsflåde.

Hvis vi kigger på det samlede sovjetiske militære potentiel på Kola, er der jo også fly- og landstyrker. Nordflådens eget flyvevåben omfatter ca. 400 fly og helikoptere, heraf mellem 50 og 100 af de såkaldte Badger-bombefly, der kan række ca. 5.000 km. Hertil kommer så de luftforsvarsstyrker, der er stationeret i området, og som ikke tilhører Nordflåden, og her skal man nok indskyde, at de såkaldte Backfire-fly, TU-26, som hører hjemme ved Østersøflåden, har en aktionsradius, nemlig 5.500 km, som gør det muligt fra deres baseområde ved Leningrad